

Original: engleski

02119612

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
POČINJENA NA TERRITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Prezime: Fazlić
Ime: Džemil Ime oca: Husein
Nadimak/pseudonim: Pol: muški
Datum rođenja: 26. novembar 1966. Mjesto rođenja: Bosanski Petrovac

Nacionalnost: Bošnjak Vjeroispovijest: muslimanska

Jezik/jezici koje govori: bosanski

Jezik/jezici koje piše (ako se razlikuje od navedenih): bosanski

Jezici korišteni u toku razgovora: bosanski i engleski

Trenutno zanimanje: Prethodno: saobraćajni kontrolor

Datum(i) razgovora: 7. i 16. april 2000.

Razgovor(e) vodili: Nicolas Sebire i Ann Sutherland

Prevodilac: Esad Smajlović

Imena svih osoba prisutnih tokom razgovora: navedeni

Potpis: /potpisano/

nt
g

02119613

IZJAVA SVJEDOKA

Roden sam i živio sam u Bosanskom Petrovcu čitav svoj život, sve do 24. septembra 1992. kada sam s konvojem otišao u Zenicu. U Zenici sam ostao do 1995.,

Obavezni vojni rok sam služio 1985.-1986. i specijalizirao se za pokretnu artiljeriju u Pančevu, u Srbiji.

Od 1987. do 1991. radio sam kao referent u Odsjeku za teritorijalnu odbranu (TO) u preduzeću "Šipad Oštrelj". "Šipad" je bila fabrika za preradu drveta. "Šipad" ima fabrike u Bosanskom Petrovcu, kao i u okolnim selima, Krnjeuši i Bravskom. U "Šipadu" je radilo 2.800 do 3.000 ljudi. To je bilo najveće preduzeće na tom području.

Jednog dana 1991. primio sam "Odluku" koju je potpisao direktor /?Službe za opšte i zajedničke poslove/ "Šipada" kojom me je obavijestio da sam prebačen na funkciju saobraćajnog kontrolora. O tome nisu sa mnom uopće raspravljali. Zamijenio me je jedan Srbin, ne sjećam se kako se zvao. Navodno je u Odsjeku za TO postojao višak kadrova, pa su me zato premjestili.

Skladište "Šipada" bilo je puno oružja, između ostalog tu su bila dva snajpera, šest puškomitraljeza, 30 automatskih pušaka, poluautomatskih pušaka i pušaka kalibra M48. Još jedno preduzeće, "Bosnaplast", je imalo oružja.

Kao referent TO-a u "Šipadu" radio sam na planiranju odbrane unutar preduzeća. Naprimjer, moja funkcija je obuhvatala organizovanje proizvodnje u vrijeme rata, organizovanje jedinica TO-a unutar preduzeća, obuku radnika, te podučavanje o načinu korištenja raznih vrsta oružja. Planovi odbrane bili su pohranjeni u sefu u direktorovoj kancelariji. Prije izbora 1990. godine, direktor je bio Rajko Novaković. Nakon izbora zamijenio ga je Nikola Kecman. Novaković je postao predsjednik SDS-a, a zatim predsjednik Srpske opštine Petrovac.

Nakon izbora postalo je sasvim očigledno da Srbi ne žele u preduzeću imati Bošnjake, osobito nakon što su Muslimani odbili da se bore u Kupresu. Godine 1991. odbio sam tri poziva da se pridružim TO-u. Nakon toga, možda sredinom februara, pozvao me je direktor moje radne jedinice, Dragan Stupar, i pokazao mi pismo Izvršnog odbora Skupštine opštine. U pismu je pisalo da se otpuste svi oni koji se nisu odazvali na mobilizaciju. Od februara do aprila, osnovane su /jedinice/ TO-a koje su sačinjavali Srbi. Na mobilizaciju se odazvao veoma mali broj Bošnjaka. Srbi su se pri odlasku i povratku s fronta grozno ponašali, bilo je mnogo pucnjave, vikali su "ustaše", "Zelene beretke", i govorili da Muslimani sjede kod kuće dok Srbi brane zemlju, te da nas sve treba pobiti. Govorili su takođe da prije odlaska na frontu trebaju prvo "srediti stvari u vlastitom dvorištu".

U aprilu, na Bajram, stigao sam na posao u 06:00 sati i tamo zatekao naoružanog stražara. Meni i drugim Muslimanima je rekao da od tog dana više nema posla. Na kapiji je bio papir na kom je pisalo da posla više nema do daljnjeg. Nakon toga sam ostao kod kuće i s ocem se bavio poljoprivredom.

Otprilike u junu 1992. Srbi su za Bošnjake uveli policijski čas. To je objavljeno u medijima. Otvoreno su rekli da policijski čas traje od 22:00 do 06:00 sati. Bošnjacima

Police

02119614

nije bilo dozvoljeno da nakon sumraka napustaju svoje kuće. Ustvari, nekoliko bi se porodica okupilo u jednoj kući jer smo se tako osjećali sigurnije.

Oko 10:00 sati 1. jula 1992. godine do moje porodične kuće stigla su policijska kola s trojicom policajaca. Jedan od njih je bio Goran Latinović iz Kolunića. Rečeno mi je da moram poći s njima zato što načelnik policije želi sa mnom razgovarati. Prezivao se Gaćeša. Mislim da se zvao Dragan. Odveli su me u policijsku stanicu. U jednoj kancelariji sam vidio policijskog inspektora. Dao mi je komad papira i počeo me ispitivati. Pitao me za moje lične podatke, nacionalnost, vojni rok, te gdje se nalazi oružje koje je razdijelila SDA. Sve ovo je potrajalo petnaestak minuta. Zatim su me odveli u podrum, u prostoriju broj 7 (tadašnji broj). U ćeliji je bilo dvoje ili troje ljudi. Do večeri je u ćeliji bilo 18 Bošnjaka iz Bosanskog Petrovca. Ćelija je bila veličine 4-5x2-3 metra. U jednom ćošku su bile daske, poput nekog improvizovanog kreveta za troje ili četvero ljudi. U toj sam ćeliji proveo jednu noć.

Sljedećeg dana je u policijsku stanicu došao moj otac i donio deku za mene. Dao sam mu svoj ručni sat, lančić i prsten jer sam mislio da će mi policija to oduzeti. Uveče su nas odveli pred policijsku stanicu. Tamo je bio parkiran autobus. Dvadeset dobro naoružanih rezervnih policajaca, mještana, posve je okružilo autobus. Sve su nas prozvali i ušli smo u autobus. U njemu je bilo oko 40 Bošnjaka. Rečeno nam je da idemo u Kozila na rad. To je bilo područje gdje se prerađivalo drvo, 15 kilometara od Bosanskog Petrovca, nedaleko od sela Drinić. Tu je bilo šest zgrada u kojima su noćili mjesni šumarski radnici. Dok smo išli tamo, ispred autobusa su vozila dva policijska automobila, a u autobusu je bilo četiri ili pet naoružanih policajaca.

U Kozila smo stigli odmah po zalasku sunca, pa sam vidio da je jedna od zgrada ograđena bodljikavom žicom. Svi smo zajedno izašli iz autobusa i stali u vrstu ispred autobusa. Tu je stajalo 20-30 naoružanih stražara. Bili su odjeveni u maskirnu uniformu. Prozvali su nas jednog po jednog i sve nas smjestili u dvije prostorije. Sljedećeg dana su određen broj nas smjestili u jednu drugu prostoriju. Zgrada je imala šest prostorija. Tu se nalazilo oko 90-100 Bošnjaka, uključujući i 18 Bošnjaka iz Kulen Vakufa.

Sljedećeg jutra, vidio sam da je prema zgradi u kojoj smo mi bili smješteni okrenuto jedno mitraljesko gnijezdo, a prilikom izlaska iz zgrade, kad sam išao na ručak, primijetio sam da se na drugoj strani nalazi drugo mitraljesko gnijezdo, takođe okrenuto prema zgradi. Oba gnijezda su se nalazila izvan bodljikave ograde.

Tu je bilo dvadesetak stražara. Stražari su boravili u drugoj zgradi. Sve sam ih poznavao jer su svi, osim komandnog osoblja, koje je bilo iz Bihaća, bili Srbi, mještani, iz Bosanskog Petrovca.

Zdravko Kresoja je bio komandant u Kozilima. Nisam ga lično poznavao, ali znao sam da je prije rata radio u bihaćkom zatvoru. Dvojicu ili trojicu nadređenih stražara iz Bihaća na dolasku nisam poznavao, ali sam kasnije iz razgovora s njima doznao ko su oni. Njegov zamjenik je bio Milan Zorić, zvani Cigo, iz Bihaća. On je bio najokrutniji.

Dragan Stupar je zamijenio Kresolju /kao u originalu/. Petnaest dana prije nego što su me pustili, Kresolja je morao otići u Kamenicu, nedaleko od Drvara. Stupar je rođen u selu Revenik, u opštini Bosanski Petrovac, ali je radio kao policajac u Bihaću.

Vanja Đukić je bio inspektor koji je tokom mog zatočeništva (od 1. jula do 21. augusta 1992.) Kozila posjetio šest ili sedam puta. On je uzimao izvještaje od zatočenika.

Rule 92bis

ref
7

02119615

Od mene nje nikad uzeo izjavu. Prije rata je radio za sarajevsko Savezno ministarstvo, a završio je Fakultet kriminalistike. Porijeklom je bio iz Bosanskog Petrovca.

Nine Kecman, zvani Šmrlo, iz Drinića, u opštini Bosanski Petrovac. On je bio automehaničar. Učestvovao je u premlaćivanju Bošnjaka.

Radivoj Adamović iz Krnjeuša. On je bio vozač.

Milanko Jević iz Krnjeuša. On je bio radnik.

Janko Čosić iz Rašinovca. On je radio na preradi plastike.

Željko Branković iz Rašinovca. On je došao samo na dva dana i pretukao izvjestan broj ljudi. On je bio konobar.

Dušan Glušica iz Bihaća. Došao je s drugima iz Bihaća.

Milan Ivanić iz sela Vodenica u Bosanskom Petrovcu. On je brat drugog predsjednika SDS-a, Dragana Ivanića.

U Kozilima su bili zatočeni samo muškarci u dobi od 25-65 godina. Tu su bila dva desetogodišnja dječaka iz Sanice. Bili su u policijskoj stanici u Bosanskom Petrovcu, a kasnije su premješteni u Kozila.

Dobijali smo tri obroka dnevno. Hrana je bila veoma slana i bilo ju je nemoguće jesti. Osjetili smo da hljeb zaudara na naftu. Mogli smo dobiti po jednu mesnu paštetu (100 grama za dvojicu zatvorenika) ili konzervu ribe za dvojicu zatvorenika. Ako ne bismo pojeli tu slanu hranu, rekli bi nam da ćemo sljedećeg dana dobiti manje hrane, što se ponekad i događalo.

Tokom svog zatočeništva nisam zlostavljan, međutim, vidio sam kako fizički zlostavljaju druge zatočeničke. Muškarce su izvodili i vidio sam ih kad bi se vratili – bili su posve modri i krvavi. Neki od muškaraca koje sam vidio i s kojima sam razgovarao bili su Midho Družić, Zijad Ramić, Šaban Spahić, Muamer Hidić, Esad Miličević, Husein Kartal, Ferizović, zvani "Beli". Sve sam ove ljude poznao zato što su bili iz Bosanskog Petrovca. Midhu Družića su najviše tukli. Izvodili su ga u više navrata.

Glavni počinilac tih djela bio je Milan Zorić. Drugi je bio Nine Kecman, zvani Šmrlo, a treći Radivoj Adamović.

Petnaest dana prije nego što sam pušten, čuo sam da je 18 muškaraca iz Kulen Vakufa odvezeno vojnim kamionom u Kamenicu. Istoga dana, tri sata kasnije, stražari su iz grupe zatočenika izdvojili nepoznat broj muškaraca iz Bosanskog Petrovca. Ruke su im bile vezane i smješteni su u vojni kamion, a zatim su i njih odvezli u Kamenicu.

Dana 21. augusta 1992. u Kozila je autobusom došla policija iz Bosanskog Petrovca i izjavila da su "oni koji su krivi" već prebačeni u Kamenicu nedaleko od Drvara, a da "oni koji nisu krivi" mogu ići kući.

Prilikom povratka u Bosanski Petrovac policija nam je u autobusu rekla da će nas iz bezbjednosnih razloga kućama odvesti drugim putem. Putovali smo šumskim putem

Presiding
Officer

Para 92ba

6

02119616

za Bravsko. Dan nakon što sam stigao kući, drugi su mi Bosnjaci rekli da je dan ranije u Bosanskom Petrovcu bio Crveni krst i da su otišli da posjete Kozila.

Prilikom ulaska u autobus u Kozilima, rečeno nam je da ćemo se svakog dana, u 08:00 i u 18:00 sati, morati javljati u policijsku stanicu. Ovo sam radio do 19. septembra 1992.

Dana 20. septembra 1992. godine počeli su s masovnim ubistvima u Bosanskom Petrovcu. Čuo sam mnogo pucnjave u gradu.

Čuo sam za mnoga ubistva i poznata su mi imena žrtava i počinioca, ali nijedan od tih incidenata nisam vidio. Naprimjer, čuo sam da je Milan Dragišić ubio Asima Kavaza. To se dogodilo 20. septembra 1992. Dana 20. septembra 1992. godine Dragišić je takode ubio Safeta Terzića i Eldina Zajkića. Oko ponoći 21. ili 22. septembra, ispred porodične kuće Atifa Balića u Rašinovcu, ubijeno je petoro ljudi. To su bili Rešo Gutlić, njegov sin Enes Gutlić, Atif Balić, njegov sin Enes Balić i Arif Gutlić. Čuo sam za to, ali nisam vidio taj incident, zato što mi je bilo rečeno da se zbog naše bezbjednosti ne krećem mnogo. O tom mi je događaju pričala žena Reše Gutlića. U kući je bilo dvadesetak ljudi, a srpski vojnici su iz podruma izveli sve muškarce i nekoliko minuta kasnije ih ustrijelili. Tamo je bila i majka Atifa Gutlića.

Od aprila do 24. septembra 1992. ubijeno je šezdesetak osoba iz Bosanskog Petrovca. Ubijena je i jedna šestomjesečna beba, Azra Didović. Srpski vojnici su u jednu prostoriju kuće ubacili ručnu bombu.

Dana 23. septembra gradom je prošao policijski automobil iz kojeg su preko megafona obavještavali da se 24. septembra Muslimani trebaju okupiti ispred motela nedaleko od izlaza iz grada, da će tu biti konvoj, te da sa sobom možemo ponijeti samo nekoliko ličnih stvari. Nisu nam rekli kamo će nas odvesti. Samo nam je rečeno da idemo u srednju Bosnu. U to vrijeme mi nije bio bitno kamo ću otići, htio sam otići iz pakla koji je trajao posljednja četiri dana.

Dana 24. septembra, kad smo se sastali kod motela, ušao sam u kamion s ceradom. U kamionu je bilo oko 130 ljudi. Svaka je osoba morala platiti u srpskim dinarima. Nismo mogli mijenjati novac koji smo držali u banci, pa smo morali pronaći lokalne preprodavače. Za svojih pet članova porodice platio sam oko 100 njemačkih maraka u srpskim dinarima. Sakupio sam novac od svih ljudi u kamionu i predao ga vozaču. Prilikom izlaska s tog područja, kad smo prilazili Ključu, neko je pucao na konvoj i u mom kamionu ubijeno je troje ljudi. To su bili Ibrahim Bolić, njegova supruga Esma Bolić i moj brat Safet Fazlić. Zaustavili smo se u Ključu i vozač je zatražio da iznesemo tijela. Odbio sam da tijela ostavim u Ključu, pa smo nastavili put. Mislim da su u konvoju bila tri autobusa, a sve ostalo su bili kamioni. Mislim da je tu bilo ukupno 2.500 ljudi, žena, djece i muškaraca. Osim ovo troje ljudi koji su ubijeni u mom kamionu, u jednom drugom kamionu ubijena je još jedna osoba. Po dolasku u Smetove u blizini Travnika, natjerali su nas da očistimo kamion, iznesemo sva tijela i ostavimo ih tu radi razmjene. Mene su pretukli zato što sam htio zadržati tijelo svoga brata, što mi nisu dozvolili. Učestvovao sam u iznošenju tijela, te u razmjeni koja je izvršena nakon našeg dolaska u Travnik. Tijelo mog brata i ostala tijela su razmijenjeni.

Znam da je osnovan Krizni štab, ali ne znam tačno kad. Nakon izbora, na svim su funkcijama bili Srbi. Poznata su mi imena članova Kriznog štaba, ali ne poznajem ih lično.

Rajko Novaković – prvi predsjednik SDS-a, a zatim predsjednik opštine

Presiding
Officer

File 92D-9

02119617

Dragan Ivanic - zamijenio je Novakovica na položaju predsjednika SDS-a
Ivo Radojko - predsjednik opštinskog Izvršnog odbora
Obrad Vržina - komandant štaba TO-a
Dragan Milanović - političar u Skupštini BiH, a potom u Skupštini RS
/Republike Srpske/
Dragan Gaćeša (mislim) - načelnik policije.

U Bosanskom Petrovcu razorene su sve džamije. Džamija u mom selu Rašinovac razorena je prije 1. jula 1992. Dvije džamije, u Gornjim i Donjim Bišćanima, razorene su tokom mog zatočeništva u Kozilima. Srbi su to radili noću. Srpski vjerski objekti nisu razarani.

U novembru 1990. godine Srbi su preuzeli vlast. Godine 1991. i 1992. zauzeli su repetitore na Kozari i Vlašiću. Podesili su frekvencije tako da više nismo mogli gledati nijedan bosanski televizijski program, niti slušati radio. Nakon toga mogli smo pratiti samo srpsku televiziju, a politika uredništva bila je da sije mržnja između dviju etničkih grupa. Stalno su ponavljali da je bošnjačka strana jedina odgovorna za rat. Naglašavali su kako se ugrožava srpski narod. Vidio sam Radovana Karadžića, Biljanu Plavšić, Momčila Krajišnika, te Velibora Ostojića i vođe SDS-a. U većini slučajeva govorili su da je za sukob kriva bošnjačka strana. Pričali su kako su neke Srbe iz Zenice bacili u visoku peć u željezari.

02119618

POTVRDA SVJEDOKA

Izjava mi je glasno pročitana na bosanskom jeziku i sadrži sve što sam rekao po svom znanju i sjećanju. Izjavu sam dao dobrovoljno i svjestan sam da se može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991, kao i da mogu biti pozvan da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: /potpisano/

Datum: 16. april 2000.

POTVRDA PREVODIOCA

Ja, Esad Smajlović, prevodilac, potvrđujem sljedeće:

- 1) Odgovarajuće sam kvalifikovan i ovlašten od strane Sekretarijata Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. da prevodim s bosanskog jezika na engleski jezik, kao i s engleskog na bosanski jezik.
- 2) Džemil Fazlić mi je dao do znanja da govori i razumije bosanski jezik.
- 3) Gore navedenu izjavu sam usmeno preveo s engleskog na bosanski jezik u prisustvu Džemila Fazlića koji je, po svemu sudeći, čuo i razumio prijevod ove izjave.
- 4) Džemil Fazlić je potvrdio da su, po njegovom znanju i sjećanju, činjenice i ostalo navedeno u ovoj izjavi istinite, onako kako sam ih preveo, što je potvrdio svojeručnim potpisom na predviđenom mjestu.

Datum: 16. april 2000.

Potpis: /potpisano/

ret
3

02119619

17. oktobar 2001.

United Nations
Nations Unies

Dodatak izjavi

Ime: Džemal FAZLIĆ

International
Criminal Tribunal
for the Former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yugoslavie

Office of the
Prosecutor

Bureau du
Procureur

Dana 17 oktobra 2001. godine dano mi je da pročitam bosanski prijevod izjave koju sam dao i potpisao 7. i 16. aprila 2001. Želim napraviti nekoliko manjih ispravaka u toj izjavi.

1. Na stranici 1, zadnji paragraf koji se nastavlja na slijedećoj stranici, u izjavi kaže da je na medijima objavljen policijski čas Bošnjacima. To nije tačno, mediji su objavili policijski čas za cijelo stanovništvo opštine. Isto tako kaže da je objavljeno da Bošnjacima nije bilo dopušteno kretanje nakon sumraka. Nije tačno da je to objavljeno u medijima, nego smo to mi Bošnjaci sami zaključili prema tadašnjoj situaciji.
2. Na stranici 2, paragraf 2, rečenica "...To je bilo područje gdje se prerađivalo drvo..." nije skroz tačna. To je bilo područje gdje se sjeklo drvo, a ne prerađivalo.
3. Na stranici 2, paragraf 4, rečenica "...kad sam išao na ručak..." bi trebala glasiti "...kad sam išao po ručak...".
4. Na stranici 4, paragraf 6, se spominje da nismo mogli mijenjati novac koji smo držali u banci. To nije tačno, mi nismo imali novac u banci, nego se to odnosi na novac koji smo imali kod sebe.
5. Na stranici 4, paragraf 6, u izjavi se spominje "Prilikom izlaska s tog područja, kad smo prilazili Ključu...". To nije tačno, mjesto pucanja je bilo nedaleko od Bosanskog Petrovca, samo oko 1,5-2 km udaljeno od Bosanskog Petrovca, u mjestu Gorinčani, nigdje blizu Ključu.
6. Na zadnjoj stranici (broj 5), predzadnji paragraf, kaže se da je džamija u mom selu Rašinovac razorena prije 1. jula 1992. To je netačno, ta džamija je bila razorena poslije 1. jula 1992.

svjedok

istražiteljica

prevoditeljica

Presiding
Officer

Rule 92 bis

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the Former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

02119620

Prijet

**DEKLARACIJA OSOBE KOJA JE DALA PISMENU IZJAVU
U SKLADU S PRAVILOM 92 BIS**

Ja,

Prezime, ime: Džemal FAZLIĆ

Datum i mjesto rođenja: 26 novembar 1966 Bosanski Petrovac

Identifikacioni broj ili broj pasoša: [REDACTED]

ovime potvrđujem, u prisustvu predsjedavajućeg službenika Nikolaus Toufar

da je sadržaj pismene izjave (izjava) koju sam dao (-la) dana 7 i 16 april 2000 I 17 oktobar 2001

i koja je priložena ovoj deklaraciji, po mom najboljem znanju i uvjerenju, istinit i tačan.

Uručena mi je i kopija pravila 91 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda na jezik koji razumijem i znam da protiv mene može biti pokrenut krivični postupak zbog lažne izjave ukoliko sadržaj moje pismene izjave (pismenih izjava) nije istinit i tačan.

Dana: 17 oktobar 2001

U: Policijskoj Upravi, [REDACTED]

potpis davaoca deklaracije

potpis predsjedavajućeg službenika

Presiding
Officer

Rule 92bis